

kijelölését. — Egyetlen — legfontosabb feladatunk a nyelvvel, vagy hol a zeneszerzők vagy nem értik a nyelvet, vagy az operát félre ismerve, a zenét tartják fő dolognak; és hol az igazgatókban csak a pusztá jóakarat.

Ily sok kellemetlenség összefűzése után örvendek megenyhülni a több helyen alakult dalárdákat. Szükségtelen részletezni e testületek nagy befolyását a zene s különösen a magyar zene fejlesztésére. — Mindenben legnagyobb mester: a szükség. — A dalárdák főzefája: magyar négyeseket énekelni; inni fognak Pestre magyar négyesekért, s innen azt válaszolják, hogy több nem lehet, mint azon néhány, mit már *untig* ismernek, s a mi Till Ferdinand — pesti volt dalárda igazgatójának köszöni lételét. Erre a dalárdák versenyzői fognak egymással: *pályázatot nyitni* az égető szükségé vált magyar négyesekre. Ekkor általános mozgás keletkezik az egész zenevilágban a különben szép tehetségű, de képzetlen magyar ajkú zenészek tollat ragadnak, az az: valljuk meg: *fütyölnek*, — de csak hamar meggyőződnek, hogy *négyest inni* nem olyan, mint csárdást és népdalt fütyölni s aztán mással zongorára kidolgoztatni, mely nem több, mintha valaki eljöne a Koszoru szerkesztőjéhez, s így szólja: „Kedves barátom! én is tudok ugyas költeni, az az: vannak gondolatom! de rendbe szedni, hogy olyan szépen essenek egymásra a szavak, és leírni nem tudom, mert a betűket nem ismerem: kérem tehát önt, legyen szíves verset csinálni egy pár nagy szerű eszméből, hogy minél előbb közre bocsáthassam, mert szavamot adtam a „Lécszeg“ divatlap szerkesztőjének.” Tehát tehetséges, de iskolázatlan ifjaink belátják: hogy *négyest inni*, az az: *négyest fütyölni* nem lehet, s égve a dicőség vágyától, rohannak a pesti és debreczeni zenedébe: megtanulni a *négyes-írás* módját. — Adja az ég, hogy így legyen; adja! hogy a dalárdák lelkesülését ne mondhassuk szalmatűznek.

A debreczeni zenedéhez sok szép reményt kötünk, s legyez szabad figyelmeztetni: hogy mindennek feletti dolog: magyar ajkú zenetanítókat képezni; (nem kántorokat értek) mert a magyar zene jövőjét csakis a jó szándéku s értelmes magyar ajkú tanítók készítik elő.

A pesti zenede körül Mátrai ur mult érdemeit fenn szóval el nem ismerni hálátlanság lenne, de az intézet jelen sáfarkodását szigorú bírálat alá venni mindaddig nem lehet, míg biztos alapon nem áll s annyi alap tőkéje nincs, miből egy rendelkezék, a mint egy zenede szükségei kívánják. A nélkül azonban, hogy jelenleg e tárgy részleteibe bocsátkozzam, ismétlem azon közohajtást: vajha a pesti zenede országos zenedévé alakulna, mely az egész országhoz méltó legyen.

A zenede által kezelt philharmoniai hangversenyek decz. 21-én kezdődtek. — E téren ismertetheti meg az abszolút zene egész hatalmát;

vég nemcsak a gyönyörűt; itt a leghétköznapiabb halál előtti is egy új világ vadregényes tájai terülnek szét, melyeket egészen belátni képtelen ugyan, de egyes pontjai közt eloget talál, melyek elragadják. — E hangversenyek már több mint egy évtizede keletkeztek, s a közönség mindég nagy részvétet tanúsított irántuk. Mindemellett utóbbi években *enyésző* félben állottak s Rosti ur fáradhatlan buzgalma nélkül alkalmasint elmaradnak. Köszönet a felkes ügybarátnak e valóban nagy fáradságért. Köszönet mindazoknak, kik áldoztak a művészetnek e főoltárán. — Vajon e hangversenyek lesznek-e valaha részvények által biztosítva? Ki tehetne e tekintetben többet, mint a zenede, s oly buzgó műbarátok, mint Rosti ur? A feljebb említett előadásról ezuttal csak annyit mondok, hogy mind a zene, mind a közönség megfélelt a várakozásnak: amazokat költői tűz lelkesítette; ez pedig szép számmal jelent meg.

Tovább folytassam még szemlémet?

Nem, mert előtérbe nyomul 30,000 sipladás és 149,000 zongoramester; 150,000 zeneitész s több effélék, kik azon kevés örömem is elrontják, mit a dalárdák és zenedék okoztak.

BARTALUS ISTVÁN.

NŐ-E, VAGY NÉ?

Ritka szerkesztő van oly helyzetben, hogy néhány száz czímszalagnak valót másoljon a nyomda számára, sajátkezűleg. E sorok íróját a közönség pártolása amaz irigylendő de kissé terhes helyzetbe hozta. Így természetesen a szerkesztői s kiadói kötelességek nem egyszer összekocczanak. Közelebb is egy ily czívdódságnak voltam tanuja, s jónak láttam leírni a párbeszédet.

Szerkesztői s kiadói hivatal együtt ül egy személyben.

Kiadó. (gyötrelmes arcveríték hullatás közt, sietve ír.)

Szerkesztő. (türelmetlenül s aggódva néz keresztül amannak vállán, mert míg a kiadó el nem végzi dolgát, addig ő semmire sem haladhat, s fél erősen, hogy épen első számait nem állíthatja ki oly gondosan, mint szeretné.)

Szerkesztő. Az istenért! ön rontja a nyelvet, s compromittálja magát. Minek írja nekem az af-félét: Jámber Tamásné, Tóth Péternő, Szabó Pálnő?

Kiadó. Hát hogyan irjam, mikor mindenki úgy szereti; az a divat.

Szerkesztő. Ej! divat, nem divat: ha más írja, önnek jó példával kellene járni elől. Már az Athenaeum korában eldöntött dolog, hogy színész-

palázon. E szerint az ön Szabó Pálra, azt ténben, Szabó Pál is nő is egy személyben; a mi képtelen, ha csak az írás szavait betű szerint nem magyarázzuk: „férj és nő egy test.” Irja, mondom, mint apáink és nagy apáink írták: Szabó Pálné. Ez a nő abból van összerántva neje; tehát Nagy Andrásné, anyi mint Nagy András neje.

Kiadó. Apáink s nagy apáink mit tudtak hozzá! Tudja barátom, haladni kell a korrál, s a jobb ízlés követeli, hogy a XIX század dereka után ne írjon a magyar nő: t mely parasztosan hangzik, hanem mindenkor nő-t, mely előkelő uri hangzású. Apáink és nagy apáink! Hisz azok ily circumspectus módon írtak: „Nagy Jánosné Szabó Julianna asszony.” Menyivel szebb is, rövidebb is: „Nagy Julia, született Szabó” — vagy: „Nagy—szül. Szabó Julia,” vagy: „Nagy Szabó Julia,” vagy épen csak „Nagy Julia.” Ime egy helyett öt módja a női név leírásnak, lehet benne válogatni, mint a reggeli öltözékben. Nem haladás ez?

Szerkesztő. Mi az asszony szót illeti, nem tudom, az akadémia szótár-írói fölvehették-e még a magyar szavak közé. Mindenesetre meg kellett volna jegyezniük, hogy elavult szó. Senki sem akar többé asszony lenni. (Dehogy nem! dehogy nem! kiált közbe sok viselt párta.) Nem úgy értem: a ki egyszer asszony, az nem akar asszony lenni. Nő és hölgy, ez igaz, finomabb. Sajátkép ugyan a nő se több se kevesebb mint feleség, a hölgy sem annyira előkelő mint ifjú nőt tesz. A görögök nimfájának látszik megfelelni. Ellenben az asszony, asszonyság, vagy mint Erdélyben még hallani: urasszony, oly tisztos nevezet, mely odaillik bár mely matrona névhez. Nincs hát benne semmi nevetséges, ha a régiek így mondták: ez s ez né, ez s ez asszony. Hogy pedig a nő, férjhez menetele után egész családi nevét megtartotta, az épen a nő tiszteletből ered. A magyar nőnek, törvény szerint is, jogai voltak s vannak, melyekről nem mond le férjhez menetele által, s így családi nevét sem olvasztja férje nevébe. Mi volna ebben szegényítő, megalázó? Bizony ma sem tudnók anyai derék magyar asszony családi nevét, ha eleitől fogva divatban lett volna így rejtegetni. „Szilágyi Erzsébet” például, hogy esik, ha így tesszünk vele: Hunyadi Erzsébet, szül. Szilágyi. Hunyadi-Szilágyi Erzsébet. Hunyadi Erzsébet. Valóban se magát se dicső férjét nem kisbevitte, ha így írta: Szilágyi Erzsébet, Hunyadi Jánosné. Mivel szebb, ha mi, német és francia szabású divatot kezdünk és folytatunk?

Kiadó. Menjen, maga csunya ember, s impracticus ember. Hát nem tudja, hogy azt kell tennem s úgy kell írnom, a mint a közönségnek tetszik? Mit bánom én: nő vagy nő; hosszú vagy rövid név és cím: nekem úgy kell írnom a mint beköldik. Vagy azt akarja, hogy újságának már a

tesztáa negyedik Tek. az ötödik Testületet, a natio-dik semmi. Egyik czim méltóságos ur, másik nagy-ságos ur, azután lesz csak ur, azután meg semmi ur, hanem pusztá nak-nek. Ezt így kell másolnom, betű szerint. Értem én a magam dolgát.

Szerkesztő. Csak végezné is hamar, hogy én láthatnék az eayémhez. Nem is szölok többet a kiadó keze alá. De remélem, hogy közelebbi elő-fizetésig a nő és né iránt tisztába fogunk jöni s akkor nem lesz oka önnek a közönség ízlését vetni ellenem. Csak siessen, áldja meg az ég, nem látja, hogy miatta semmire sem mehetek!

(Kiadóra még egy halom új munka gyűl; szerkesztő vakarja a fejét).

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Egy új regény oly tetszést vívott ki Franciaországban, minőt maga a szerző is sokalt talán, legalább soha sem várt volna. A kis kötet czíme: „Egy gomb története” (Histoire d'un bouton); írta Pierre Artamoy (tulajdonképi neve: De Lafitte gróf.)* Az egész mű a bohózat egy durvább néme. Németország s a németek gunyoltatnak, mi a francziáknál magában is kedvessé teszi. Azonban még népszerűbbé lesz az által, hogy a bureaucratia sok irka-firkával, nevetséges formaságokkal járó igazságszolgáltatása és a tulságos centralisatio van festve bohózatossá nagyítással.

Mannheimban egy lovas katona elveszt egy gombot 1857-ben január 16-ikán. A köz lovas följelenti a tizedesnek, a tizedes az őrmesternek s így tovább az ezredesig, sőt végre a nagy herczeg elé kerül az ügy. Másfél év alatt fejlék ide a dolog, mi közben annyi érdekes eset adja elő magát, hogy egész Németország figyelmét magára vonja. Szerző, mint maga mondja, a németek azon maniját akarja gunyolni, mely szerint egy szűnyögből elefántot szeretnek csinálni. A nagyítás tulzott e műben. Midőn a gomb póré az ezredeshez jut, nem áll kevesebből, mint 1390 folio lapnyi jelentésből, véleményadásból, megjegyzésből, kivonatból stb. A személyek legalább is bárgyúk, s a bohózatosság kitűnik csak ebből is: Tenfels-Furz Nepomuk, a gombja vesztett lovas, szerelmes az ezredesnébe; Bierfass Oszkár őrmester, a carlsruhei ipartanoda ez aszu gyümölcse, nagy étű és szerelmes az ezredesnébe; Pfifferling hadnagy, ki e hölgy rendes társalkodója, — a semmit sem látó férj, a mindentudást követelő rendőrbiztos — mindez magában is mily gyűjteménye a torzalakoknak.

Vannak benne azonban igen sikerült helyek

*) Megjelent Michel Lévy kiadónál.